

هدف ما فهم روشمند قرآن است

پای صحبت حجت‌الاسلام حسین صدیقی، نویسنده آثار قرآنی

حسین صدیقی متولد ۱۳۶۳ در شهرستان بابل است. او که از سال ۱۳۸۵ تاکنون به تدریس در مدارس علمیه قم اشتغال دارد، بیش از ۱۰ کتاب با موضوعات قرآنی منتشر کرده است که از آن میان می‌توان به مجموعه کتاب‌های «ذکر مبارک» با موضوع ترجمه و تفسیر قرآن، درس‌نامه ترجمه و تفسیر، و «مزمم حکمت» شامل ترجمه و شرح ۱۱۰ حکمت نهج البلاغه اشاره کرد. کتاب «درس‌نامه ترجمه و تفسیر قرآن کریم (سطح عالی فهم زبان قرآن)» از این نویسنده، عنوان اثر برگزیده چهاردهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی تربیتی رشد، ویژه کتاب‌های قرآنی را به خود اختصاص داده است.

اثر استاد محترم حجت‌الاسلام حمید محمدی برخورداریم که آن را از نظر اهداف و شیوه‌ها بسیار با کار خویش نزدیک یافتیم از این‌رو، تحت نظارت ایشان، مجموعه سطح عالی فهم زبان قرآن را بازنویسی و کامل کردیم و در نهایت دوره چهار جلدی «درس‌نامه ترجمه و تفسیر قرآن کریم» را برای استفاده در حوزه‌های علمیه خواهران و برادران ارائه دادیم.

← این اثر به نظر شما چه کاربردهایی برای چه اقشاری خواهد داشت؟

هدف اصلی از تألیف این کتاب، فهم روشمند قرآن کریم است. مراد از فهم روشمند قرآن و مراحل آن را در درس اول جلد اول تبیین کردیم. ما در این مجموعه به دنبال این هستیم که علاوه بر محتوا، روش فهم قرآن نیز به خواننده منتقل شود. در واقع، جذابیت منحصر به فرد این اثر این است که بین مراحل مختلف فهم قرآن پیوند برقرار می‌کند. ما پشت صحنه تفسیر قرآن را به روی صحنه آوردیم تا مخاطب نقش دانش‌هایی چون لغت، صرف، نحو، بلاغت و قواعد تفسیری را در مراحل کار ببیند. این کتاب برای همه کسانی که به دنبال فهم متقنی از قرآن هستند، به‌ویژه فرهنگ‌یانی که با ادبیات عرب آشنایی اولیه دارند، مفید خواهد بود. همچنین، نکات مهم و کاربردی ترجمه قرآن که در چهار درس آغازین جلد چهارم بیان شده است، بسیار مورد توجه واقع شده است، به طوری که برخی مراکز علمی آن را به‌عنوان منبعی برای سطح کارشناسی ارشد ترجمه قرآن به‌کار می‌گیرند. از نظر تدوین نیز ویژگی‌های آموزشی و

← چه مدت برای آماده‌سازی این اثر کار کردید و در این راه با چه دشواری‌هایی مواجه بودید؟

از سال ۱۳۸۸ در دفتر قرآن و عترت حوزه‌های علمیه قم، برای تقویت آشنایی طلاب با مفاهیم قرآنی، دوره‌های تربیت مربی ترجمه و مفاهیم قرآن طراحی شد که از منابع متعددی چون کتاب سه جلدی «ترجمه و مفاهیم» نگاشته استادان بزرگوار مرحوم محدث، مرحوم علامی و نیز استاد صفار هرندی استفاده شد. در ادامه به این نتیجه رسیدیم که در این زمینه نیازمند اثری جامع‌تر و مناسب‌تر برای طلاب هستیم. از این‌رو، در زمان مدیریت حجت‌الاسلام مقنی، با برخی استادان حوزه مذاکره و متنی را آماده کردیم که برای دو سال در دوره‌های قرآنی استفاده شد. در مرحله بعد، به کتاب «فهم زبان قرآن»

پژوهشی درس‌نامه‌ای در آن رعایت شده و حتی فایل راهنمای تدریس آن هم موجود است که برای مدرسان این حوزه بسیار کاربرد دارد.

← فهم روشمند قرآن کریم چگونه می‌تواند در زندگی شخصی و اجتماعی افراد مؤثر باشد؟

یکی از اهداف ما از ارتباط و انس با قرآن، تدبیر در آیات و استفاده از آن در زندگی است: «کتاب أنزلناه إليك مبارك ليدبئروا آياته و ليتذكروا أولوا الألباب» (ص، ۲۹) برای تأمین این هدف، در پایان هر درس، بخشی با عنوان «قرآن کتاب

زندگی» آمده است که تلاش دارد با استخراج نکته‌های معرفتی - کاربردی از قرآن، نقش قرآن را در زندگی افراد متبلور سازد. در واقع، حفظ و تلاوت قرآن که هر دو امری زیبا و تأثیرگذارند، مقدمه‌ای هستند بر پایه‌ریزی زندگی قرآنی، هدف نهایی ما نیز زندگی با قرآن است. امید ما این است که به مدد این اثر بتوانیم کار علمی و تحصیلی و تدریسی را با نگاه تربیتی و ترویجی و کاربردی درهم بیامیزیم. وقتی این دو با هم عجین شوند، با یک اثر علمی و پژوهشی قادر خواهیم بود اصول و مهارت‌های زندگی قرآنی را به جامعه عرض‌کنیم

مشغول طراحی یک جعبه حفظ قرآن مجید هستم

پای صحبت عزیز فتحی، نویسنده آثار قرآنی

عزیز فتحی متولد «کامیاران» و دبیر قرآن در «دبیرستان تیزهوشان شهید بهشتی سندنجد» است. وی در دارالقرآن سندنجد به تدریس تجوید و حفظ قرآن نیز مشغول است. تاکنون هفت اثر کاملاً قرآنی از فتحی توسط نشر آراس و نشر احسان به چاپ رسیده است که از آن میان می‌توان به «دایرةالمعارف حروف قرآن»، «معجزات نجومی با ادله ریاضی در قرآن» و «تجوید سطح ۱ قرآن» اشاره کرد. کتاب «دانش‌نامه حفظ قرآن کریم: پیشرفته‌ترین روش‌های حفظ قرآن» امسال از جمله آثار تقدیری چهاردهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی تربیتی رشد ویژه کتاب‌های قرآنی بود.

← کتاب «دانش‌نامه حفظ قرآن کریم» به چه مداخل و موضوعاتی می‌پردازد؟

در این کتاب در ابتدا اساس علمی تحقیق را ارائه کرده‌ام و سپس ساختار کلی حافظه را با توجه به روان‌شناسی حفظ مورد توجه و واکاوی قرار داده‌ام. بعد از آن شش روش علمی برای حفظ قرآن مجید، با تلفیق روش‌های سنتی و مدرن حفظ، ارائه کرده‌ام. در دانش‌نامه حفظ قرآن مشخصاتی کلی از مصحف موضوعی را ارائه کرده‌ام و شیوه حفظ موضوعات را آورده‌ام. فصول کتاب عبارت‌اند از: تاریخچه حفظ و حافظان

اولیه، مقدمات حفظ قرآن، وسایل حفظ قرآن، شرایط حفظ قرآن، مراحل حفظ قرآن کریم و روش‌های سنتی حفظ که مرحله به مرحله شخص را در مسیر حفظ کلام‌الله یاری می‌رساند.

← چه مدت برای آماده‌سازی این اثر کار کردید و با چه دشواری‌هایی در این راه مواجه بودید؟

بنده حدود پنج سال است که به صورت تخصصی در حوزه حفظ قرآن به لطف الهی مشغول به فعالیت هستم. طی سه سال موفق به تألیف و چاپ دانش‌نامه حفظ شدم و الان حدود دو

در کتاب دانش‌نامه حفظ از شیوه‌ها و شگردهای علمی و آزموده شده و عملی استفاده شده است که مخاطب به شرط درک معانی و مفاهیم و جملات می‌تواند به راحتی با این کتاب ارتباط بگیرد و از شیوه‌ها و شگردها و روش‌ها به خوبی استفاده کند و به اهداف موردنظر خود برسد. در این کتاب به شیوه بنیادین و ریشه‌ای از نقطه اول حفظ تا نقطه آخر شرطی‌سازی و تثبیت کامل به صورت ریشه‌ای موضوعات بسط داده شده‌اند و به فراخور مخاطبان در هر سن و مرحله‌ای، مطالب کامل و جامعی را ارائه می‌کند. لذا مخاطب به محض ورود به کتاب با ساختمان مجهز و چند طبقه‌ای روبه‌رو می‌شود که تمام امکانات و لوازم را در خود دارد.

← به نظر جناب عالی چه بخش‌هایی در حوزه نشر قرآنی خصوصاً برای سنین دانش‌آموزی نیازمند تقویت و کار بیشتر است؟

به نظر بنده حلقه گم شده آموزش و پرورش برای ترویج فرهنگ قرآنی، همین موضوع حفظ قرآن مجید است. زیرا مقوله حفظ، ارتباط مستقیم با روخوانی، روان‌خوانی، تجوید، معنی و مفهوم، تفسیر و در نهایت تربیت قرآنی و اسلامی دارد. لذا با حفظ دو جزء آخر (۲۹ و ۳۰) قرآن در سطح ابتدایی، دانش‌آموز می‌تواند دریایی از مفاهیم، معانی و تفاسیر را نیز یاد گرفته و حتی با قرآن انس بگیرد.

بنده از مدیران رده بالا و کارگزاران کشور این تقاضا را دارم که برای ورود به دوره اول دبیرستان، دو جزء قرآن را از دانش‌آموزان ابتدایی بخواهند و برای ورود به دوره دوم دبیرستان چهار جزء و برای ورود به دانشگاه پنج جزء قرآن را شرط ورود قرار دهند. این روند در بسیاری از کشورهای اسلامی وجود دارد و باعث انس با قرآن و تربیت قرآنی خواهد شد. دانش‌آموزی که در طول دوران تحصیل تا کنکور هزاران فرمول و جمله درسی را حفظ می‌کند. به راحتی می‌تواند پنج جزء قرآن را که ۱۰۰ صفحه است، حفظ کند.

سال است که مشغول طراحی یک جعبه حفظ قرآن مجید هستم که الحمدلله مطالعات و طراحی آن بعد از دو سال تمام شده است. برای تألیف کتاب دانش‌نامه حفظ با کمبود شدید منابع حفظ روبه‌رو بودم؛ به طوری که طی شش ماه گردآوری منابع، فقط حدود ۲۰ جزوه و کتاب بسیار مختصر و جزئی پیدا کردم که این‌ها فقط ۱۰ درصد کتاب بنده را شامل می‌شود. همکاری نکردن انتشاراتی‌ها در چاپ این اثر تخصصی هم مشکل دیگر من بود؛ به طوری که مجبور شدم برای چاپ از دیگران پول قرض کنم و این برای یک نویسنده فاجعه است. الان هم متأسفانه برای جعبه حفظ با مشکل ثبت اختراع و سرمایه‌گذار مواجه هستم.

← آیا همه مخاطبان دانش‌آموزان و معلم می‌توانند برای حفظ قرآن از این کتاب یاری بگیرند؟

بنای ساختار وجودی انسان بر تفکر قرآنی

پای صحبت شهربانو کندی، نویسنده آثار قرآنی

شهربانو کندی، متولد ۱۳۵۸ در شهر تهران، دارای مدرک کارشناسی ریاضی محض از دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث از دانشگاه علامه طباطبائی است. علاوه بر کتاب «پرورش تفکر مشاهده‌ای: نقش مشاهده در تفکر» که امسال جزء برگزیدگان چهاردهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی تربیتی رشد ویژه کتاب‌های قرآنی بود، «صحیفه فاطمیه» نیز از کندی به چاپ رسیده که محصول تلاش او در گردآوری ادعیه حضرت فاطمه علیها السلام بوده است.

← **این اثر از چه نظر می‌تواند برای قشر دانش‌آموز (نوجوان) و معلم کاربرد داشته باشد؟**

این کتاب برای معلم و دانش‌آموز در دوره دبیرستان می‌تواند مفید باشد، به شرطی که مهارت‌های آن به صورت تمرین‌هایی بیشتر ارائه شوند. علاوه بر این، باید سیری برای آموزش منظومه تفکر به معلم و دانش‌آموز در نظر داشت که این کتاب تنها بخشی از آن منظومه خواهد بود.

← **به نظر جناب عالی آموزه‌های قرآنی چگونه می‌توانند راهگشای نظام آموزشی ما در پرورش نسل جدید باشد؟**

به نظر بنده که تخصص‌چندانی در این زمینه ندارم و به عقیده بسیاری از متخصصین این فن، بنیان‌ها، راهبردها و مهارت‌های آموزش در تمامی سنین و مراحل رشد از «ثقلین» قابل استخراج است و آموزش و پرورش، به دلیل اهمیت رسالت آن در تربیت نسل توحیدی در این مورد از اولویت برخوردار است. در این مورد باید اساس تربیت را بر استخراج روش آن از قرآن گذاشت. با نوشتن یک کتاب یا برگزاری یک دوره و از این قبیل حرکت‌ها، به موازات محتوای موجود آموزش و پرورش که نیازمند تحول اساسی و بنیادی است، کار مؤثری صورت نخواهد پذیرفت.

← **کارکردن در حوزه قرآنی خصوصاً تلاش در زمینه فهم بهتر قرآن کریم چه آثاری در زندگی شخصی و اجتماعی شما داشته است؟**

هر توضیحی در این باره بدهم، یقیناً حق مطلب را ادا نکرده‌ام بنابراین ترجیح می‌دهم در این مورد به روایت زیر اشاره کنم: «قَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فَهُوَ عِنِّي وَ لَا فِقْرَ بَعْدَهُ وَ إِلَّا مَا بِهِ عِنِّي» هر که قرآن را بخواند، بی‌نیاز شود و پس از آن نیازی ندارد، وگرنه به هیچ بی‌نیازی دست نیابد.

← **کتاب «پرورش تفکر مشاهده‌ای: نقش مشاهده در تفکر» را معرفی کنید.**

این کتاب در معرفی مراتب مشاهده، تفصیلی از انواع مشاهده و مهارت‌های تقویت و طهارت هر نوع مشاهده را بیان داشته است و سعی دارد از این منظر مسیری به سوی تفکر بگشاید.

← **از منظر کتاب، بعد از کسب این مهارت‌ها برای رسیدن به سعادت نیازمندی‌های چه مرحله‌ای هستیم؟**

این کتاب خود بر پایه مطالبی درباره ساختار وجودی انسان و تفکر قرآنی بنا شده و بهتر است در سیری از منظومه تفکر مورد استفاده قرار گیرد. در زمینه تفکر مشاهده‌ای هم تنها کتابی نیست که می‌توان در نظر داشت، اما توجه به اهمیت مشاهده عقلی در ادامه مشاهده حسی و خیالی و نقش مشاهده در ساختار مدیریتی انسان، ضروری بود و به این منظور باید مهارت‌های متعددی را تنظیم کرد. بدون مهارت‌های مفصل و متعدد این نوع تفکر خیلی در دسترس و کاربردی نخواهد بود.

